

Dinh Độc Lập - dấu ấn đại thắng mùa xuân 1975

Địa chỉ tại 135 đường Nam Kỳ Khởi Nghĩa, Quận 1 - Thành phố Hồ Chí Minh, Dinh Độc Lập là nơi ghi dấu thắng lợi hoàn toàn cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước của quân và dân ta.

1. Dinh Độc Lập và những biến cố lịch sử tại Sài Gòn

Dinh Độc Lập được xây dựng gắn liền với những biến cố thăng trầm của lịch sử dân tộc. Mỗi thời kỳ có một phong cách xây dựng theo tên gọi khác nhau, đại diện cho người làm chủ với từng vị trí quyền lực khác nhau.

Dinh Norodom thời Pháp thuộc: Năm 1858, Pháp nổ súng tấn công Đà Nẵng, mở đầu cuộc chiến tranh xâm lược Việt Nam. Ngày 23 tháng 2 năm 1868, Thống đốc Nam Kỳ (Lagrangière) đã làm lễ đặt viên đá đầu tiên khởi công xây dựng Dinh Thống đốc Nam Kỳ mới tại Sài Gòn thay cho dinh cũ được dựng bằng gỗ vào năm 1863. Dinh mới được hoàn thành năm 1871 với tên gọi là Norodom (tên gọi của một vị quốc vương Campuchia). Từ khi xây xong cho đến năm 1887, dinh là nơi ở của Thống đốc Nam Kỳ. Vì thế, ngoài tên gọi Norodom nơi này còn được gọi là Dinh Thống đốc. Những năm tiếp theo, Dinh được dùng làm nơi ở và làm việc của các đời toàn quyền ở Đông Dương, cơ quan đại diện quyền lực của bộ máy cai trị của Pháp trên toàn cõi Đông Dương. Thời điểm Nhật đảo chính Pháp (9.3.1945), Dinh thự này tạm thời là nơi làm việc của người Nhật. Khi Nhật thất bại trong thế chiến II, Dinh tiếp tục là trụ trở làm việc chính của Pháp ở Việt Nam.

Dinh Độc Lập thời Việt Nam Cộng hòa: Sau năm 1954, nước ta bị chia cắt hai miền, miền Bắc đã được giải phóng còn miền Nam thuộc sự quản lý của chính quyền Ngô Đình Diệm. Dinh Norodom lúc này do Ngô Đình Diệm tiếp quản và đổi tên thành Dinh Độc Lập. Đến năm 1962, Dinh

*Xe tăng quân giải phóng tiến vào Dinh Độc Lập ngày 30.4.1975
(Ảnh: Tư liệu)*

thự này bị ném bom nên Ngô Đình Diệm quyết định cho xây dinh thự mới ngay trên nền đất của Dinh cũ đã bị phá. Năm 1966, Dinh Độc Lập hoàn thành và người chủ của Dinh là Nguyễn Văn Thiệu (Tổng thống đệ nhị Việt Nam Cộng hòa). Đến 21.4.1975, Nguyễn Văn Thiệu từ chức và nhường quyền lãnh đạo cho ông Trần Văn Hương nhưng ông này không ở trong Dinh. Bảy ngày sau đó, Dương Văn Minh lên làm tổng thống và chỉ vòn vẹn hai ngày trước khi tuyên bố đầu hàng.

Hội trường Thống nhất từ sau năm 1975 đến nay: Năm 1975, Dinh Độc Lập là nơi chuyển giao quyền lực của chính quyền Việt Nam Cộng hòa cho chính quyền cách mạng Việt Nam. Mở đầu cho sự kiện lịch sử trọng đại này chính là thời điểm chiếc xe tăng mang số hiệu 390 của quân đội nhân dân Việt Nam đã húc tung cổng chính, tiến thẳng vào Dinh Độc Lập (ngày 30.4.1975). Đúng 11 giờ 30 phút cùng ngày, Trung úy Bùi Quang Thận - Đại đội trưởng chỉ huy xe 843 đã hạ lá cờ Việt Nam Cộng hòa trên nóc dinh xuống, kéo lá cờ của Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam treo lên nóc dinh. Cũng chính vào giờ phút đó, Tổng thống cuối cùng của chính quyền Việt Nam

Cộng hoà là Dương Văn Minh cùng toàn bộ nội các đã tuyên bố đầu hàng vô điều kiện chính quyền cách mạng, đánh dấu thắng lợi hoàn toàn của cuộc kháng chiến chống Mỹ, thống nhất đất nước của quân và dân ta.

Sau ngày đất nước giải phóng, Dinh Độc Lập đã được chọn làm nơi tổ chức Hội nghị Hiệp thương chính trị thống nhất hai miền Nam Bắc và một số hội nghị hợp nhất các tổ chức quần chúng của cả nước (Công đoàn, Thanh niên, Phụ nữ). Đề ghi nhớ các sự kiện chính trị đặc biệt này, Chính phủ đã quyết định đổi tên Dinh Độc Lập thành *Hội trường Thống Nhất*.

2. Kiến trúc của khu di tích hiện nay

Khi thiết kế Dinh Độc Lập, vì muốn tìm một ý nghĩa văn hóa đặc biệt cho công trình, nên kiến trúc sư Ngô Viết Thụ đã lấy ý tưởng từ triết lý phương Đông cổ truyền và bản sắc văn hóa của dân tộc để thiết kế. Kiến trúc dinh là sự kết hợp hài hoà giữa nghệ thuật kiến trúc hiện đại với kiến trúc truyền thống phương Đông.

Sân trước của Dinh là một thảm cỏ hình voal, có đường kính 102m. Màu xanh của thảm cỏ tạo nên cảm giác êm dịu, sáng khoái ngay sau khi bước qua cổng. Chạy theo suốt chiều ngang của đại sảnh là hồ nước hình bán nguyệt. Trong hồ trồng sen và súng, gợi nên hình ảnh những hồ nước yên ả của các ngôi đình, ngôi chùa cổ kính ở các vùng quê Việt Nam.

Khu nhà chính hình chữ T có chiều cao 26m, diện tích mặt bằng là 4.500m², bao gồm 3 tầng chính, 1 sân thượng, 2 gác lửng, 1 tầng nền và 1 tầng hầm. Toàn bộ diện tích các tầng với gần 100 căn phòng, tùy theo mục đích sử dụng nên các phòng được trang trí theo nhiều phong cách khác nhau bao gồm, phòng khánh tiết, phòng họp Hội đồng Nội các, phòng làm việc của Tổng thống và của Phó Tổng thống, phòng trình ủy nhiệm thư, phòng đại yến...

Vẻ đẹp kiến trúc của Dinh được thể hiện bởi hệ thống rèm hoa đá, mang hình dáng những đốt trúc thanh tao, bao xung quanh lầu 2. Rèm hoa đá được cách điệu kiểu cửa của các cung điện Cổ đô

Huế, không chỉ làm tăng thêm vẻ đẹp của Dinh, mà còn có tác dụng lấy ánh sáng mặt trời từ bên ngoài. Bên trong Dinh, tất cả các đường nét kiến trúc đều dùng đường ngang bằng, sổ thẳng; các hành lang, đại sảnh, các phòng ốc đều lấy câu “Chính đại quang minh” làm ý tưởng cho các đường nét kiến trúc.

Bên ngoài hàng rào phía trước và phía sau Dinh là hai công viên cây xanh. Các hệ thống phụ trợ bên trong Dinh rất hiện đại, với đầy đủ hệ thống điều hòa không khí, phòng, chống cháy, thông tin liên lạc, nhà kho... Tầng hầm chịu được oanh kích của bom lớn và pháo. Các phòng của Dinh được trang trí bằng nhiều tác phẩm tranh sơn mài, tranh sơn dầu, với chủ đề “non sông cầm tù”.

3. Giá trị bảo tồn của di tích

Hiện nay, Dinh Độc Lập do Cục Quản trị II - Văn phòng Chính phủ quản lý. Do vị thế đặc biệt của địa điểm này, di tích đã nhiều lần được đầu tư xây dựng, tôn tạo và trở thành một công trình xây dựng hoàn mỹ - sản phẩm của sự kết hợp hài hòa giữa công trình kiến trúc hoành tráng với cảnh quan, môi trường của khu vực xung quanh.

Đã hơn 40 năm trôi qua, kể từ ngày cuộc tổng tiến công và nổi dậy mùa xuân năm 1975, giành toàn thắng, khắc sâu vào lịch sử dân tộc ta những trang vàng chói lọi. Hình ảnh chiếc xe tăng thẳng tiến vào Dinh Độc Lập là mốc son đánh dấu ngày non sông liền một dải, Bắc Nam sum họp một nhà. Vì những ý nghĩa đó, Dinh Độc Lập - Hội trường Thống Nhất đã trở thành biểu tượng của chiến thắng, hòa bình và sự toàn vẹn lãnh thổ của đất nước Việt Nam. Là chứng tích lịch sử quan trọng – nơi chứng kiến nhiều sự kiện chính trị lớn, ảnh hưởng trực tiếp đến tiến trình phát triển của lịch sử nước nhà.

Với những giá trị lịch sử văn hóa và khoa học đặc biệt của di tích, tháng 8.2009, Thủ tướng Chính phủ nước ta đã quyết định xếp hạng Hội trường Thống Nhất (Dinh Độc Lập) là *Di tích quốc gia đặc biệt*.

(Phạm Văn Bằng, Tổng hợp tài liệu)